

Regeldruk Wet natuur

Inzicht in de wijze waarop de regeldruk verandert door
het conceptwetsvoorstel Wet natuur

Eindrapportage

13 oktober 2011

Regeldruk Wet natuur

Inzicht in de wijze waarop de regeldruk verandert door het conceptwetsvoorstel Wet natuur

Eindrapportage

Nieuwegein, 13 oktober 2011

drs. ing. P.M.H.H. Bex
drs. ing. R.E. Blank
K.P. van den Berg MSc

SIRA Consulting is inhoudelijk verantwoordelijk voor deze rapportage. De in deze rapportage opgenomen teksten en onderzoeksresultaten mogen uitsluitend worden gebruikt als toelichting of ondersteuning in artikelen, scripties en boeken mits de bron duidelijk wordt vermeld. Vermenigvuldiging en/of openbaarmaking in welke vorm ook, is uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming van SIRA Consulting. SIRA Consulting aanvaardt geen aansprakelijkheid voor drukfouten en/of andere onvolkomenheden.

Inhoudsopgave

	Samenvatting	5
1	Inleiding	7
2	Toelichting regelgeving en doelgroepen	9
2.1	Regelgeving	9
2.2	Doelgroepen	10
3	Toelichting op de uitkomsten van het onderzoek	13
3.1	Uitkomsten van de lastenberekening	13
3.2	Activiteiten in of rondom Natura 2000-gebieden	14
3.3	Beschermingsregime nationale soorten	18
3.4	De vergunningen voor Beschermdenatuurmonumenten	19
3.5	Overige effecten	20
4	De Wet natuur in de praktijk voor ondernemers	23
4.1	Ondernemer met een jachthaven	23
4.2	Campinghouder	23
4.3	Restauranthouder	24
4.4	Veehouder	25
5	Conclusies	27
Bijlage I	Beantwoording van de BET vragen	29
Bijlage II	Definities van regeldruk	31
Bijlage III	Draagkracht van de doelgroep	32
Bijlage IV	Toezietslasten	34
Bijlage V	Cijfermatige onderbouwing van de casus	38

Samenvatting

De huidige natuurregelgeving is opgegaan in het conceptwetsvoorstel Wet natuur, maar komt wel herkenbaar terug in deze nieuwe wet. Zo is de Natuurbeschermingswet 1998 omgezet in hoofdstuk 2 Gebieden, de Flora- en faunawet is omgezet in hoofdstuk 3 Soorten, en de Boswet is omgezet in hoofdstuk 4 Houtopstanden. Uit de analyse van het conceptwetsvoorstel Wet natuur blijkt dat de grootste verschillen voornamelijk worden veroorzaakt door inhoudelijke veranderingen van verplichtingen en niet door het laten vervallen van verplichtingen.

Het conceptwetsvoorstel is van invloed op veel verschillende bedrijven, mede omdat de diverse aspecten uit het conceptwetsvoorstel Wet natuur invloed hebben op alle delen van Nederland. De maximale omvang van de doelgroep bestaat uit circa 228.000 bedrijven, geschat op basis van gegevens van CBS Statline, Bedrijfschap Horeca en Catering en Kerncijfers Toerisme en Recreatie (editie 2010). Wanneer wordt ingeschat welk deel van deze bedrijven daadwerkelijk te maken heeft of zal krijgen met de natuurregelgeving, gaat het om circa 61.000 bedrijven. Deze inschatting is gedaan op basis van bedrijfsactiviteiten van de doelgroep in relatie tot de regelgeving. Binnen deze branches is een groot aantal MKB-bedrijven actief. Van de bedrijven die te maken kunnen krijgen met het wetsvoorstel geldt dat ruim 95% tot het MKB kan worden gerekend. Dit is niet fundamenteel anders dan bij de huidige natuurwetgeving.

De Administratieve Lasten voor bedrijven nemen door het conceptwetsvoorstel Wet natuur naar verwachting af met € 5 miljoen (een afname van 21%). De Nalevingskosten van bedrijven nemen naar verwachting af met € 375.000 (een afname van 8%). Daarnaast wordt nog een beperkte afname van de Administratieve Lasten van toezicht verwacht van ongeveer € 25.000 (een afname van 2%). Naast effecten voor bedrijven heeft het conceptwetsvoorstel Wet natuur ook effecten voor burgers.

De belangrijkste wijzigingen die voor de lastenverminderingen bij bedrijven zorgen zijn:

1. Voor Natura 2000-gebieden bestaat alleen nog een vergunningsplicht voor activiteiten die significant schadelijke effecten kunnen hebben op het betreffende gebied. Activiteiten die geen significante effecten hebben, zijn in de voorgenomen situatie niet langer vergunningsplichtig.
2. Het beschermingsregime van nationale soorten vervalt. Minder soorten hoeven te worden onderzocht in ecologische onderzoeken die worden uitgevoerd ten behoeve van ontheffingen in het kader van ruimtelijke ingrepen.
3. De vergunningen voor activiteiten bij Beschermdenatuurmonumenten zijn komen te vervallen. Hierbij gaat het om 65 gebieden.

Ondanks het 'schrappen' van nationale koppen, zorgen de internationale verdragen - waar in het conceptwetsvoorstel Wet natuur op wordt aangesloten - volgens het ministerie van EL&I voor voldoende bescherming van deze gebieden.¹

Er wordt vanuit gegaan dat ondernemers zelf een goede inschatting kunnen maken van de gevolgen van de activiteiten die zij ondernemen, mede omdat met name recreatieondernemers die ondernemen in de buurt van Natura 2000-gebieden er zelf geen belang bij hebben om het gebied te beschadigen. De aanwezigheid van de Natura 2000-gebieden trekt immers bezoekers naar campings, restaurants en activiteiten bij dat gebied.

¹ Beschermdenatuurmonumenten vallen niet meer onder een ander beschermingsregime dan dat voor de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en nationale soorten niet meer strikt worden beschermd.

1 Inleiding

De verschillende natuurwetgeving - de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet - wordt samengevoegd in een nieuwe wet, de Wet natuur. Doel van deze integratie is een betere verbinding tussen ecologie (natuur) en economie, waarbij zoveel mogelijk regels worden verwijderd die niet direct uit internationale verdragen en Europese richtlijnen voortkomen ('schrappen van nationale koppen'). Taken en bevoegdheden worden als dat mogelijk is gedecentraliseerd naar provincies en er wordt gezorgd voor een zo goed mogelijke aansluiting bij het omgevingsrecht. Dit moet leiden tot meer transparantie en minder lasten voor bedrijven en burgers.

Het ministerie van EL&I wil graag inzicht in de kwantitatieve effecten en de (administratieve) lasten van het conceptwetsvoorstel Wet natuur. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de bedrijfseffectentoets (BET) en de toetsen gericht op het kwantificeren van de (administratieve) lasten en nalevingskosten zoals opgenomen in het Integraal Afwegingskader (IAK). In het onderzoek zijn de verplichtingen in het conceptwetsvoorstel Wet natuur geïdentificeerd, met de bijbehorende doelgroepen. Dit is gedaan op basis van een ambtelijke versie van het wetsvoorstel (versie 0.2. van 12 augustus 2011).

De uitkomsten van het onderzoek zijn gebaseerd op gesprekken met ondernemers die in 2009 zijn gevoerd voor de nulmeting natuurwetgeving.² De gegevens zijn door middel van telefonische interviews geverifieerd. De cijfermatige onderbouwing is voorgelegd aan diverse brancheorganisaties. De uitkomsten zijn afgestemd met deskundigen van het ministerie van EL&I. Er is gekozen voor een onderzoek met een beperkte opzet, vooral gericht op het kwantificeren van de lasteneffecten.

In dit rapport zijn de resultaten opgenomen en zijn - waar mogelijk op basis van de verzamelde informatie - de eerste vijf vragen van de BET beantwoord in de verschillende hoofdstukken van deze rapportage. De vragen van de BET en de daarbij behorende antwoorden zijn opgenomen in bijlage I. In hoofdstuk 2 worden de regelgeving en doelgroepen beschreven. In hoofdstuk 3 worden de uitkomsten van het onderzoek toegelicht, waarbij expliciet wordt stilgestaan bij de belangrijkste wijzigingen in het conceptwetsvoorstel Wet natuur ten opzichte van de huidige regelgeving. In hoofdstuk 4 zijn enkele casus opgenomen van ondernemers die in de praktijk met de regelgeving te maken hebben. Tot slot zijn in hoofdstuk 5 de conclusies van het onderzoek opgenomen.

² Lasten van de natuurwetgeving. Onderzoek naar de lasten van: de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet, SIRA Consulting, 2010.

2 Toelichting regelgeving en doelgroepen

2.1 Regelgeving

Natuurregelgeving (huidige situatie)

De huidige natuurregelgeving bestaat uit drie verschillende wetten, de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet:

- *Natuurbeschermingswet 1998*: Deze wet bevat regels voor de bescherming van belangrijke natuurgebieden en landschapsgezichten. Bij de gebiedsbescherming op grond van de Europese richtlijnen gaat het om de Natura 2000-gebieden, die deel uitmaken van een samenhangend Europees ecologisch netwerk. Daarnaast bevat de wet regels met betrekking tot de (nationale) Beschermdenatuurmonumenten. Een deel van de Beschermdenatuurmonumenten valt samen met de Natura 2000-gebieden. De Natuurbeschermingswet 1998 heeft een vergunningstelsel voor nieuwe activiteiten en voor bestaande activiteiten die wijzigen, die (significant) negatief van invloed zijn op de natuurgebieden.
- *Flora- en faunawet*: Deze wet is bedoeld voor bescherming van in het wild levende inheemse en uitheemse planten- en diersoorten en uitvoering van het internationale CITES-verdrag³ voor de handel in bedreigde diersoorten en andere internationale verplichtingen. Het uitgangspunt van de wet bij activiteiten waarbij verbodsbepalingen kunnen worden overtreden is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat handelingen met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn. Van de verbodsbepalingen ('nee') kan met een ontheffing worden afgeweken. Uitgangspunt van de wet is de bescherming van dier- en plantensoorten.
- *Boswet*: De doelstelling van de Boswet is de instandhouding van bosareaal⁴. Het uitgangspunt van de wet hierbij is dat voor elke houtopstand die wordt geveld, een gelijke oppervlakte nieuwe houtopstand wordt gepland (de herplantplicht).

Conceptwetsvoorstel Wet natuur (toekomstige situatie)

De huidige natuurregelgeving is opgegaan in het conceptwetsvoorstel Wet natuur, maar komt wel herkenbaar terug in deze nieuwe wet. Zo is de Natuurbeschermingswet 1998 omgezet in hoofdstuk 2 Gebieden, de Flora- en faunawet is omgezet in hoofdstuk 3 Soorten, en de Boswet is omgezet in hoofdstuk 4 Houtopstanden.

Uit de analyse van het conceptwetsvoorstel Wet natuur blijkt dat de grootste verschillen tussen de huidige regelgeving en de voorgenomen regelgeving voornamelijk worden veroorzaakt door inhoudelijke veranderingen van verplichtingen en niet door het laten vervallen van verplichtingen. Het duidelijkste voorbeeld van een inhoudelijke verandering is het aanbrengen van onderscheid voor vergunningsplicht tussen significante en niet-significante activiteiten in en rondom Natura 2000-gebieden. Verder is een aantal verplichtingen komen te vervallen, zoals de valkeniersakte, de kooikersakte, de prepareervergunning en de vergunning voor activiteiten rondom of in Beschermdenatuurmonumenten. Daarnaast worden sommige verplichtingen voor de uitvoering gedecentraliseerd naar provincies. Het is op dit moment nog niet duidelijk op wat voor manier provincies invulling gaan geven aan de taken die zij krijgen

³ CITES is een overeenkomst tussen 167 landen, waarin afspraken gemaakt zijn over de internationale handel in bedreigde dier- en plantensoorten.

⁴ De Boswet is van toepassing op alle bossen en houtopstanden buiten de bebouwde kom die ofwel groter zijn dan 10 are ofwel, in het geval van rijbeplantingen, bestaan uit meer dan twintig bomen, LNV Loket, Dienst Regelingen.

toebedeeld. Voor dit onderzoek is uitgegaan van de verwachting van het ministerie van EL&I dat provincies zullen aansluiten bij de bestaande praktijk en eenduidige kaders nastreven.

Lastenberekening regelgeving

Voor het bepalen van regeldrukeffecten is gebruik gemaakt van 'Meten is Weten II' (Regiegroep Regeldruk, 2008), 'Handleiding Meten Inhoudelijke Nalevingskosten Bestaande Regelgeving' (EIM, mei 2008), 'Handleiding meten Administratieve Lasten voor burgers' (Ministerie van Financiën, 2006) en 'Meetmethodiek Toezichtlasten' (Ministerie van Financiën en de projectdirectie Eenduidig Toezicht, 2006).

De (informatie)verplichtingen in het conceptwetsvoorstel Wet natuur zijn uitgewerkt in het standaardkostenmodel (SKM) waarmee kwantitatief inzicht wordt gegeven in de Administratieve Lasten (AL), de Nalevingskosten (NK) en de Toezichtlasten (ALT) voor bedrijven en burgers. De definities van AL, NK en ALT zijn beschreven in bijlage II. Voor het uitvoeren van de BET is gebruik gemaakt van de gehanteerde uitgangspunten voor het uitvoeren van bedrijfs- en milieueffectentoetsen. Deze zijn vastgelegd in de handreiking 'Effectbeoordeling Voorgenomen Regelgeving'. De vragen van de BET zijn getoetst aan het instrument dat is opgesteld door de Regiegroep Regeldruk.⁵ Het SKM dient ook als ondersteuning om de vragen van de BET te kunnen beantwoorden.

2.2 Doelgroepen

Uit gegevens van CBS Statline blijkt dat er in Nederland in 2010 ongeveer 864.000 bedrijven zijn.

Het conceptwetsvoorstel is van invloed op veel verschillende bedrijven, mede omdat de diverse aspecten uit het conceptwetsvoorstel Wet natuur invloed hebben op activiteiten in meerdere branches en in alle delen van Nederland. De belangrijkste doelgroepen zijn in samenspraak met het ministerie van EL&I bepaald. Wanneer een indeling wordt gemaakt naar hoofdcategorieën van doelgroepen die te maken kunnen hebben met het conceptwetsvoorstel Wet natuur, kunnen de volgende categorieën worden onderscheiden:

Tabel 1. Doelgroep bedrijven.

Doelgroep	Aantal	Maximale omvang van de doelgroep	Bron	Natuurregelgeving van toepassing	Percentage t.o.v. totaal
1. Landbouw (waaronder intensieve veeteelt)	83.000		CBS Statline	45.000	54%
2. Bosbouw	500		CBS Statline	400	80%
3. Visserij	800		CBS Statline	200	25%
4. Winning van delfstoffen	330		CBS Statline	240	73%
5. Industrie (m.n. waar het gaat om geluid en uitstoot)	45.500		CBS Statline	3.500	8%
6. Bouw	48.000		CBS Statline	4.800	10%
7. Groothandel en detailhandel (m.n. bij soorten onder beschermingsregime)	2.500		CBS Statline	2.500	100%
8. Horeca	43.000		Bedrijfschap Horeca en Catering	3.225	8%
9. Waterrecreatie (waaronder jachthavens)	1.100		Kerncijfers Toerisme en Recreatie editie 2010 (NBTC)	550	50%
10. Verblijfs- en dagrecreatie (waaronder campings)	3.800		Kerncijfers Toerisme en Recreatie editie 2010 (NBTC)	1.330	35%
11. Dierentuinen	75		CBS Statline	75	100%
Totaal	228.605			61.820	27%

⁵ www.bedrijfseffectentoets.nl

De maximale omvang van de doelgroep bestaat uit circa 228.000 bedrijven, geschat op basis van gegevens van CBS Statline, Bedrijfschap Horeca en Catering en Kerncijfers Toerisme en Recreatie (editie 2010).⁶ Wanneer wordt ingeschat welk deel van deze bedrijven daadwerkelijk te maken heeft of zal krijgen met de natuurregelgeving, gaat het om circa 61.000 bedrijven. Deze inschatting is gedaan op basis van bedrijfsactiviteiten van de doelgroep en de regelgeving. Binnen deze branches is een groot aantal MKB-bedrijven⁷ actief. Van de bedrijven die te maken kunnen krijgen met het wetsvoorstel geldt dat ruim 95% tot het MKB kan worden gerekend. Dit is niet fundamenteel anders dan bij de huidige natuurwetgeving.

Naast bedrijven zijn er meer belanghebbenden die te maken hebben met de natuurregelgeving. In onderstaande tabel zijn de belangrijkste overige belanghebbenden weergegeven:

Tabel 2. Doelgroep overig.

Doelgroep	Aantal	Maximale omvang van de doelgroep	Bron	Natuurregelgeving relevant
12. Jagers		29.000	Dienst Regelingen	29.000
13. Preparateurs		150	Dienst Regelingen	150
14. Valkeniers		200	Dienst Regelingen	200
15. Kooikers		140	Dienst Regelingen	140
16. Faunabeheereenheden		14	Faunabeheereenheden in Nederland	14

Draagkracht van de doelgroep

Uit gegevens van CBS Statline blijkt dat met name voor de doelgroepen landbouw, visserij en logiesverstreking (o.a. hotels en kampeerterreinen) de draagkracht beperkter is dan van de andere doelgroepen. Deze doelgroepen bevatten een groot aantal bedrijven met een lagere rentabiliteit, solvabiliteit en liquiditeit. Dat betekent dat de lasten van regelgeving zwaar drukken op de continuïteit van deze bedrijven. Uitleg over rentabiliteit, solvabiliteit en liquiditeit en een overzicht van de uitkomsten per doelgroep is opgenomen in bijlage III.

⁶ Door het gebruik van verschillende bronnen bestaat de mogelijkheid dat er sprake is van dubbelstellingen. De bronnen die per doelgroep zijn gebruikt, zijn afgestemd met diverse stakeholders en komen overeen met bronnen die door Gastvrij Nederland worden gehanteerd.

⁷ In Nederland worden bedrijven tot 100 werknemers tot het MKB gerekend.

3 Toelichting op de uitkomsten van het onderzoek

3.1 Uitkomsten van de lastenberekening

In onderstaande tabel is de verandering in de Administratieve Lasten voor bedrijven weergegeven voor de huidige natuurwetgeving en de voorgenomen onderdelen in het conceptwetsvoorstel Wet natuur. De afname van AL komt uit op € 5 miljoen.

Tabel 3. Administratieve Lasten bedrijven.

Natuurwetgeving	AL huidig	AL voorgenomen	Al verschil	AL verschil
Gebieden / Nb-wet	€ 12.895.200	€ 9.483.200	€ 3.412.000	26%
Soorten / FF-wet	€ 11.383.400	€ 9.777.500	€ 1.605.900	14%
Houtopstanden / Boswet	€ 106.200	€ 96.700	€ 9.500	9%
Totaal	€ 24.384.800	€ 19.357.400	€ 5.027.400	21%

In onderstaande tabel is de verandering in de Nalevingskosten van bedrijven weergegeven voor de huidige natuurwetgeving en de voorgenomen onderdelen in het wetsvoorstel Wet natuur. De afname van NK komt uit op € 375.000.

Tabel 4. Nalevingskosten bedrijven.

Natuurwetgeving	NK huidig	NK voorgenomen	NK verschil	NK verschil
Gebieden / Nb-wet	€ 850.000	€ 850.000	€ -	0%
Soorten / FF-wet	€ 400.000	€ 400.000	€ -	0%
Houtopstanden / Boswet	€ 3.375.000	€ 3.000.000	€ 375.000	11%
Totaal	€ 4.625.000	€ 4.250.000	€ 375.000	8%

Naast AL en NK zijn ook de Administratieve Lasten van toezicht (ALT) op hoofdlijnen onderzocht. Op basis van de huidige inzichten nemen de ALT met het wetsvoorstel Wet natuur af met ongeveer € 25.000 (2%). Een nadere uitwerking van de berekening van de ALT is opgenomen in bijlage IV. Het is mogelijk dat de ALT in de toekomst zullen toenemen of verder zullen afnemen, afhankelijk hoe het toezicht in de praktijk wordt vormgegeven. Dit is mede afhankelijk van de wijze waarop provincies invulling geven aan de taken die zij door decentralisatie van de regelgeving krijgen toegewezen.

Belangrijkste wijzigingen met invloed op de lasten

De grootste wijziging in lasten voor bedrijven bestaat uit de afname van de AL. In onderstaande tabel zijn de belangrijkste wijzigingen opgenomen, met het effect van de wijziging op de AL.

Tabel 5. Belangrijkste wijzigingen met invloed op de lasten.

Titel	Korte omschrijving	AL afname per jaar
1. Activiteiten in of rondom Natura 2000-gebieden (uit: Natuurbeschermingswet 1998 / Gebieden).	Voor Natura 2000-gebieden is alleen nog een vergunningsplicht voor activiteiten die significant schadelijke effecten kunnen hebben op het betreffende gebied.	€ 2.100.000
2. Beschermingsregime nationale soorten (uit: Flora- en faunawet / Soorten).	Het beschermingsregime van nationale soorten vervalt. Minder soorten hoeven te worden onderzocht in ecologische onderzoeken die worden uitgevoerd ten behoeve van ontheffingen in het kader van ruimtelijke ingrepen.	€ 1.600.000
3. De vergunningen voor Beschermdenatuurmonumenten (uit: Natuurbeschermingswet 1998 / Gebieden).	De vergunningen voor activiteiten bij Beschermdenatuurmonumenten zijn komen te vervallen. Hierbij gaat het om 65 gebieden.	€ 1.300.000
Totaal effect AL bedrijven		€ 5.000.000

Naast effecten voor bedrijven heeft het conceptwetsvoorstel Wet natuur ook effecten voor burgers.

In onderstaande paragrafen worden de belangrijkste wijzigingen met de grootste effecten op regeldruk toegelicht, in volgorde van groot naar klein van de omvang van de AL afname. In paragraaf 3.5 worden de overige effecten toegelicht. In het SKM zijn de verschillende berekeningen uitgebreid uitgewerkt en in een overzicht met de verplichtingen uit het concept wetsvoorstel Wet natuur zijn de noodzakelijke bronvermeldingen opgenomen waar de berekeningen op zijn gebaseerd, voor zover deze niet in deze rapportage zijn vermeld.

3.2 Activiteiten in of rondom Natura 2000-gebieden

Wanneer een bedrijf in de huidige situatie een activiteit in of rondom een Natura 2000-gebied wil opstarten moet de ondernemer eerst onderzoeken of de activiteit een negatieve invloed kan hebben op het Natura 2000-gebied. Als blijkt dat er geen negatieve invloed is, hoeft de ondernemer geen vergunning aan te vragen. Wanneer de activiteit misschien of zeker een negatieve invloed kan hebben, moet de ondernemer een vergunning aanvragen. Voor activiteiten met (mogelijk) significante gevolgen, moet naast de vergunningsaanvraag ook een passende beoordeling worden gemaakt.

Uit gegevens van het ministerie van EL&I blijkt dat er jaarlijks ongeveer 1.000 vergunningsaanvragen worden ingediend, die bijna allemaal - in een aantal gevallen onder beperkende voorwaarden ter bescherming van de natuurbelangen - worden toegekend. Ondernemers zoeken voorafgaand aan de vergunningsaanvraag contact met het bevoegd gezag om te beoordelen of er sprake is van significante of niet-significante effecten. Een uitkomst van het overleg kan zijn dat een ondernemer een beknopt vooronderzoek uitvoert (voortoets) om te onderzoeken of de activiteit die de ondernemer wil uitvoeren schadelijke gevolgen zou kunnen hebben. Kosten die ondernemers maken voor dergelijke voortoetsen hangen onder andere af van de eisen die het bevoegd gezag stelt aan de kwaliteit en diepgang van de voortoets. Er zijn geen gegevens beschikbaar over hoeveel van zulke vooronderzoeken jaarlijks worden uitgevoerd. Daarnaast zijn er ondernemers die een vooronderzoek uitvoeren, maar ergens in het vergunningstraject afhaken vanwege de kosten die zij moeten maken om de vergunningsaanvraag te onderbouwen. Tot slot zijn er ondernemers die toch activiteiten starten, zonder dat ze op de hoogte zijn dat ze daar eigenlijk een vergunning voor zouden moeten aanvragen.

Voor Natura 2000-gebieden bestaat er alleen nog een vergunningsplicht voor activiteiten die significant schadelijke gevolgen kunnen hebben op het betreffende gebied. Dus in situaties waarin een activiteit geen significante schade kan toebrengen aan een Natura 2000-gebied, hoeft geen vergunning meer te

worden aangevraagd. Dat betekent dat wanneer een ondernemer weet dat de activiteit geen significante schade aanricht aan een Natura 2000-gebied, de ondernemer meteen de activiteit kan starten zonder vergunning. Daarmee bespaart een ondernemer tijd die moest worden besteed aan het indienen en onderbouwen van een vergunningsaanvraag en kosten voor het laten uitvoeren van ecologisch onderzoek. Het is nog steeds mogelijk dat een ondernemer - in overleg met bevoegd gezag - een voortoets laat uitvoeren om te bepalen of voor de activiteit sprake is van significante of niet-significante effecten. Het is niet duidelijk wat het effect is van de voorgenomen situatie op het aantal voortoetsen dat door bedrijven wordt uitgevoerd. Het aantal uit te voeren voortoetsen zal afhangen van de wijze van overleg met het bevoegd gezag en de inzet van en kennis bij het bevoegd gezag.

Onderbouwing van het aantal vergunningen

Om te kunnen bepalen wat het effect van deze wijzigingen betekent voor lasten van bedrijven, is het nodig om het aantal vergunningen dat jaarlijks *werkelijk* zou moeten worden aangevraagd voor activiteiten in of rondom Natura 2000-gebieden te bepalen. Er worden namelijk meer onderzoeken uitgevoerd dan alleen voor de 1.000 vergunningsaanvragen die worden ingediend, doordat ondernemers ergens in het vergunningstraject afhaken.

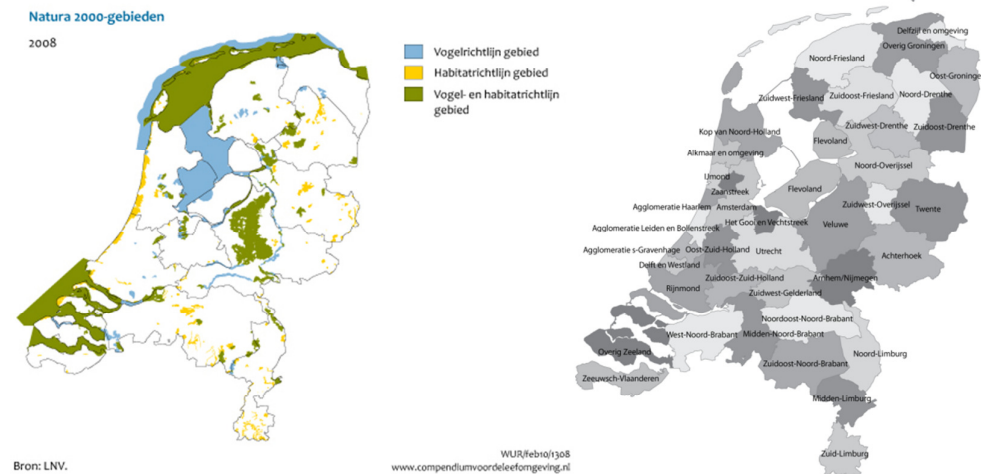
Van de circa 61.000 bedrijven die te maken hebben of krijgen met de natuurwetgeving, hebben ongeveer 17.000 bedrijven te maken met het conceptwetsvoorstel Wet natuur in het kader van activiteiten in of rondom Natura 2000-gebieden. De overige 44.000 bedrijven zijn niet in of rondom Natura 2000-gebieden gevestigd. Of er sprake is van een activiteit rondom een Natura 2000-gebied hangt af van het beheerplan dat voor het betreffende gebied is opgesteld. Op dit moment is er nog geen duidelijkheid welke invulling aan 'rondom' wordt gegeven in beheerplannen, mede doordat pas voor 2 van 166 Natura 2000-gebieden een definitief beheerplan gereed is.⁸ In dit rapport wordt ervan uitgegaan dat voor alle Natura 2000-gebieden een beheerplan wordt gerealiseerd, waaruit duidelijk blijkt wanneer voor welke specifieke activiteit sprake is van schadelijke invloed op het gebied en tot welke afstand sprake is van activiteiten rondom het gebied.

Voor de inschatting van het aantal bedrijven in en rondom Natura 2000-gebieden is in deze rapportage uitgegaan van een straal van ongeveer 1 kilometer. Deze veronderstelling is nodig om aantallen te kunnen bepalen en is niet direct gebaseerd op ecologische informatie. De inschatting is gedaan door het aantal bedrijven per COROP-gebied⁹ afkomstig uit CBS Statline te vergelijken met de ligging van Natura 2000-gebieden in Nederland. De figuren op basis waarvan de geografische inschatting zijn gedaan, zijn in onderstaande figuur opgenomen:

⁸ Gegevens zijn afkomstig uit de voortgangsrapportage (12) 'Beheerplanprocessen Natura 2000' van het Regiebureau Natura 2000, april 2011 en informatie van het ministerie van EL&I.

⁹ In Nederland zijn 40 COROP-gebieden die met name worden gebruikt om statistische gegevens op regionaal niveau inzichtelijk te maken.

Figuur 1. Overzicht ligging Natura 2000-gebieden en verdeling COROP-gebieden in Nederland.

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de verschillende doelgroepen en de inschatting van het percentage bedrijven in of rondom Natura 2000-gebieden:

Tabel 6. Inschatting aantal bedrijven in of rondom Natura 2000-gebieden.

Doelgroep	Aantal	Maximale omvang van de doelgroep	Aantal bedrijven met activiteiten in of rondom Natura 2000-gebieden	Percentage t.o.v. totaal	Bron
1. Landbouw (m.n. intensieve veeteelt)	45.000		6.700	15%	CBS Statline / geografische inschatting
2. Visserij	800		200	25%	CBS Statline / geografische inschatting
3. Winning van delfstoffen	240		60	25%	CBS Statline / geografische inschatting
4. Industrie (m.n. waar het gaat om geluid en uitstoot)	3.500		350	10%	CBS Statline / geografische inschatting
5. Bouw	48.000		4.800	10%	CBS Statline / geografische inschatting
6. Horeca	43.000		3.225	8%	Bedrijfschap Horeca en Catering / geografische inschatting
7. Waterrecreatie (waaronder jachthavens)	1.100		550	50%	Kerncijfers Toerisme en Recreatie editie 2010 (NBTC) / gegevens Hiswa
8. Verblijfs- en dagrecreatie (waaronder campings)	3.800		1.330	35%	Kerncijfers Toerisme en Recreatie editie 2010 (NBTC) / gegevens Recron
Totaal	145.440		17.215	12%	

SIRA Consulting heeft in eerder uitgevoerde onderzoeken achterhaald dat bedrijven ongeveer 1 keer per 10 jaar een vergunning aanvragen voor nieuwe of veranderende activiteiten. Dat betekent dat in de huidige situatie per jaar ongeveer 1.700 vergunningen worden aangevraagd.^{10 11}

Voor een aantal activiteiten in en rondom Natura 2000-gebieden hoeft geen vergunning meer te worden aangevraagd, omdat deze geen significant schadelijke gevolgen hebben. Hierdoor zal naar verwach-

¹⁰ Circa 17.000 bedrijven met activiteiten in of rondom Natura 2000-gebieden met 1 keer per 10 jaar een nieuwe of veranderende activiteit.

¹¹ De bouwsector is voor het werk afhankelijk van de plek waar wordt gebouwd. Dat betekent dat bouwbedrijven wanneer zij bouwactiviteiten uitvoeren voor bedrijven uit andere sectoren toch te maken kunnen hebben met Natura 2000-gebieden.

ting in de toekomstige situatie sprake zijn van 1.365 vergunningsplichtige activiteiten per jaar.¹² De toekomstige situatie is aan de hand van de onderstaande aannames in kaart gebracht:

- Op basis van inschattingen van het Vergunningenteam Natuurbeschermingswet van het ministerie van EL&I, kan worden aangenomen dat voor horeca, waterrecreatie en verblijfs- en dagrecreatie 1/3 van de activiteiten vergunningsplichtig blijft en voor visserij dat 1/6 vergunningsplichtig blijft.¹³
- In de berekening van de lasten van het conceptwetsvoorstel Wet natuur is rekening gehouden met de aanschrijvingsbevoegdheid. Er wordt aangenomen dat een deel van de huidige vergunningen die in de toekomst niet direct onder de vergunningsplicht lijken te vallen later te maken zullen krijgen met de aanschrijvingsbevoegdheid, doordat de activiteiten achteraf gezien toch significant schadelijke effecten hebben op Natura 2000-gebieden. Het gaat naar verwachting om circa 10% van (1.700 - 1.365) 335 activiteiten die in de huidige regelgeving nog wel vergunningsplichtig zijn, totaal circa 35 activiteiten. Er wordt vanuit gegaan dat ondernemers - eventueel na oriënterend contact met het bevoegd gezag - zelf een goede inschatting kunnen maken van de gevolgen van de activiteiten die zij ondernemen. Met name recreatieondernemers die ondernemen in de buurt van Natura 2000-gebieden hebben er zelf geen belang bij om het gebied te beschadigen.

Onderbouwing van de berekening

Voor Natura 2000-gebieden is alleen nog een vergunningsplicht voor activiteiten die significant schadelijke effecten kunnen hebben op het betreffende gebied. Dus bij situaties waarin een activiteit geen significante schade kan toebrengen aan een Natura 2000-gebied, hoeft geen vergunning meer te worden aangevraagd. Dat levert voor bedrijven jaarlijks een AL-besparing op van circa € 2,1 miljoen. Doordat het aantal uitgevoerde vooronderzoeken onbekend is en een deel van deze vooronderzoeken ook niet meer hoeven te worden uitgevoerd, omdat de betreffende activiteiten niet meer vergunningsplichtig zijn is deze berekening een onderschatting van de werkelijke besparing.

Dit bedrag is als volgt berekend:

- Op basis van gegevens van CBS Statline, gegevens van brancheorganisaties en geografische inschattingen is ingeschat dat in de huidige situatie jaarlijks 1.700 vergunningsaanvragen zouden moeten worden ingediend. In de toekomstige situatie neemt het aantal vergunningsaanvragen af naar 1.365.
- Uit de nulmeting natuurwetgeving blijkt dat bedrijven ongeveer 20 uur besteden aan de vergunningsaanvraag. Er wordt aangenomen dat de vergunningsaanvraag wordt uitgevoerd door een medewerker van middelbaar opgeleid niveau met een uurtarief van € 38 (volgens 'Meten is Weten II'). Dat betekent dat de vergunningsaanvraag een bedrijf ongeveer € 760 kost.
- De vergunningsaanvraag moet worden onderbouwd met ecologisch onderzoek.¹⁴ Op basis van gegevens verzameld in de nulmeting natuurwetgeving wordt ervan uitgegaan dat in de huidige situatie voor activiteiten in of rondom Natura 2000-gebieden in 30% van de gevallen kleinschalig onderzoek nodig is, in 60% van de gevallen middelgroot onderzoek en in 10% van de gevallen grootschalig onderzoek.¹⁵ In de huidige situatie gaat het om 510 kleinschalige onderzoeken, 1.020 middelgrote onderzoeken en 170 grootschalige onderzoeken.

¹² De afname van circa 335 vergunningen (20%) is exclusief de eventuele afname van vergunningen wanneer de Programmatische Aanpak Stikstof van kracht wordt.

¹³ 670 veeteelt + (1/6 * 20) 4 visserij + 6 delfstoffen + 35 industrie + 480 bouw + (1/3 * 320) 107 horeca + (1/3 * 55) 19 jachthavens + (1/3 * 130) 44 verblijfs- en dagrecreatie zijn bij elkaar circa 1.365 vergunningsaanvragen.

¹⁴ Voor ecologisch onderzoek zijn drie soorten onderzoek te onderscheiden, namelijk kleinschalig onderzoek, middelgroot onderzoek en grootschalig onderzoek. Op basis van interviews met bedrijven en afstemming met brancheorganisaties wordt uitgegaan van € 1.500 kosten voor kleinschalig onderzoek, € 6.000 voor middelgroot onderzoek en € 20.000 voor grootschalig onderzoek.

¹⁵ De onderzoekskosten van extreem grote activiteiten, zoals aanleg van de Tweede Maasvlakte, zijn buiten beschouwing gelaten.

- In de toekomstige situatie zullen activiteiten waar nu grootschalig onderzoek voor nodig is onder de nieuwe wet ook een grootschalig onderzoek vereisen, dus voor 170 van de 1.365 vergunningsaanvragen. Voor kleinschalig onderzoek gaat het meestal om veeteelt en dat deze activiteiten in de toekomst nog steeds voldoende hebben aan kleinschalig onderzoek voor de onderbouwing. Het aantal kleinschalige onderzoeken blijft daarmee naar verwachting vrijwel gelijk op ongeveer 475.¹⁶ Voor de overige 720 vergunningsaanvragen wordt aangenomen dat er sprake zal zijn van middelgroot onderzoek.

Naar verwachting blijft dus het aantal grootschalige onderzoeken gelijk met 720, neemt het aantal middelgrote onderzoeken af met 300 (van 1.020 naar 720) en neemt het aantal kleinschalige onderzoeken af met 35 (van 510 naar 475).
- De totale lasten komen daarmee in de huidige situatie op ongeveer $((€ 760 + € 1.500) * 510) + ((€ 760 + € 6.000) * 1.020) + ((€ 760 * € 20.000) * 170))$ € 11,6 miljoen.
- De totale lasten komen daarmee in de huidige situatie op ongeveer $((€ 760 + € 1.500) * 475) + ((€ 760 + € 6.000) * 720) + ((€ 760 * € 20.000) * 170))$ € 9,5 miljoen.
- Door de afname van het aantal vergunningen van 1.700 naar 1.365 zullen de lasten voor bedrijven naar verwachting afnemen met € 2,1 miljoen per jaar.

3.3 Beschermingsregime nationale soorten

Het beschermingsregime van nationale soorten vervalst. Minder soorten hoeven te worden onderzocht in ecologische onderzoeken die worden uitgevoerd ten behoeve van ontheffingen in het kader van ruimtelijke ingrepen.

Onderbouwing van de berekening

Er vallen minder soorten onder de wettelijke bescherming, voor zover deze niet Europees of op grond van andere internationale verplichtingen beschermd zijn. Deze soorten zullen onder een zorgplichtbepaling komen te vallen (zie tekstkader over gedragscodes). Dit zou moeten leiden tot minder kosten in ecologisch onderzoek.¹⁷ Dat levert voor bedrijven jaarlijks een AL besparing op van circa € 1,6 miljoen. Dit bedrag is als volgt berekend:

- Uit gegevens van het ministerie van EL&I blijkt dat jaarlijks 600 ontheffingen worden aangevraagd. Dienst Regelingen schat in dat in *werkelijkheid* 800 ontheffingen voor ruimtelijke ingrepen zouden moeten worden aangevraagd. Het ministerie verwacht dat ook bij decentralisatie jaarlijks nog steeds 800 ontheffingen zullen worden verleend, omdat het soorten van Europees belang betreft.
- Uit de nulmeting natuurwetgeving blijkt dat bedrijven ongeveer 5 uur besteden aan de ontheffingsaanvraag, doordat zij een deel van het werk uitbesteden aan het bureau dat de quick scan en/of het ecologisch onderzoek uitvoert. Er wordt aangenomen dat de ontheffingsaanvraag wordt uitgevoerd door een hoogopgeleide kenniswerker met een uurtarief van € 45 (volgens 'Meten is Weten II'). Dat betekent dat de ontheffingsaanvraag een bedrijf ongeveer € 225 kost.
- Uit de nulmeting natuurwetgeving blijkt dat bedrijven in het kader van de ontheffingsaanvraag meestal een quick scan naar de gevolgen uit laten voeren en na de quick scan een ecologisch onderzoek. De quick scan kost gemiddeld € 2.000 en de kosten voor een ecologisch onderzoek bedragen gemiddeld € 10.000, samen ongeveer € 12.000.

¹⁶ Hierbij is nog geen rekening gehouden met de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS).

¹⁷ Met in hoeverre gespecialiseerde onderzoeksbureaus daadwerkelijk hun prijsstelling aanpassen is in dit onderzoek geen rekening gehouden.

- In het ecologische onderzoek naar soorten, hoeven in de toekomstige situatie minder soorten te worden onderzocht. De kosten voor deze onderzoeken zouden daardoor moeten afnemen. Geschat wordt dat de kosten voor een ecologisch onderzoek met gemiddeld € 2.000 zullen afnemen. Daarmee komen de lasten van een quick scan en ecologisch onderzoek in de toekomstige situatie samen op ongeveer € 10.000.
- De totale lasten komen daarmee in de huidige situatie op ongeveer $((€ 225 + € 12.000) * 800) € 9,8$ miljoen en in de toekomstige situatie op ongeveer $((€ 225 + € 10.000) * 800) € 8,2$ miljoen.
- Door de afname van de onderzoekskosten van gemiddeld € 12.000 naar € 10.000 zullen de lasten voor bedrijven naar verwachting afnemen met € 1,6 miljoen per jaar.

Tekstkader 1. Gedragscodes

In het wetsvoorstel wordt opnieuw een basis gecreëerd om gebruik te maken van gedragscodes. In combinatie met een zorgplicht voor soorten in het wetsvoorstel kunnen gedragscodes een invulling zijn van deze zorgplichtbepaling. Ook onder de Flora- en faunawet wordt al in ruime mate gebruik gemaakt van gedragscodes. Bedrijven die volgens deze gedragscodes werken hoeven geen ontheffing voor bestendig gebruik en beheer aan te vragen voor Europees van belang zijnde soorten. Op basis van inschattingen van het ministerie van EL&I hoeven hierdoor jaarlijks voor 1.200 activiteiten in geval van bestendig gebruik en beheer geen ontheffing te worden aangevraagd. Met deze gedragscode worden onder de Flora- en faunawet en door het wetsvoorstel AL voorkomen. De gedragscodes worden gedecentraliseerd met een overgangstermijn voor gedragscodes met een landelijke dekking. In de tussentijd kunnen provincies een structuur opzetten om landelijke gedragscodes gezamenlijk goed te keuren. Er wordt in dit onderzoek uitgegaan van een lastenneutrale omzetting.

3.4 De vergunningen voor Beschermdenatuurmonumenten

In Nederland waren voor de aanwijzing van Natura 2000-gebieden ongeveer 190 Beschermdenatuurmonumenten. Waar sprake is van overlap tussen Natura 2000-gebieden en Beschermdenatuurmonumenten zijn de Beschermdenatuurmonumenten opgegaan in de Natura 2000-gebieden en het daarbij behorende beschermingsregime en is of zal bij de definitieve aanwijzing van het Natura 2000-gebied de wettelijke status van het Beschermdenatuurmonument van rechtswege vervallen. Bij 65 Beschermdenatuurmonumenten is geen sprake van overlap en deze blijven als zelfstandige gebieden over. Deze gebieden liggen vrijwel allemaal in de Ecologische Hoofdstructuur en hebben een totale oppervlakte van 3.400 hectare. Het grootste deel van de oppervlakte van deze gebieden wordt beheerd door Staatsbosbeheer en Stichting Gooisch Natuurreservaat. Deze organisaties beheren samen 2.600 van de 3.400 hectare (75%).¹⁸

Onderbouwing van de berekening

Deze gebiedscategorie en daarmee het vergunningenstelsel voor activiteiten in of nabij Beschermdenatuurmonumenten zal vervallen bij inwerkingtreding van het wetsvoorstel Wet natuur. Dat betekent dat voor deze 65 gebieden geen vergunning met bijbehorend ecologisch onderzoek meer hoeft te worden aangevraagd voor activiteiten in deze gebieden. Dat levert voor bedrijven jaarlijks een AL besparing op van circa € 1,3 miljoen. Dit bedrag is als volgt berekend:

¹⁸ Achtergrond over Beschermdenatuurmonumenten komt uit het rapport 2132 'Beschermdenatuurmonumenten. Stand van zaken 2010 en toekomstige bescherming.' van Alterra, 2011. In dit rapport is een lijst opgenomen van de Beschermdenatuurmonumenten die geen overlap hebben met Natura 2000-gebieden.

- Het ministerie van EL&I schat in dat jaarlijks per Beschermd natuurmonument voor 3 activiteiten een vergunning wordt aangevraagd. Dat betekent voor de 65 resterende Beschermden natuurmonumenten ongeveer (3 * 65) 195 vergunningsaanvragen per jaar.
- Uit de nulmeting natuurwetgeving blijkt dat bedrijven ongeveer 20 uur besteden aan de vergunningsaanvraag. Er wordt aangenomen dat de vergunningsaanvraag wordt uitgevoerd door een medewerker van middelbaar opgeleid niveau met een uurtarief van € 38 (volgens 'Meten is Weten II'). Dat betekent dat de vergunningsaanvraag een bedrijf ongeveer € 760 kost.
- De vergunningsaanvraag moet worden onderbouwd met ecologisch onderzoek (zie paragraaf 3.2). Op basis van gegevens verzameld in de nulmeting natuurwetgeving wordt ervan uitgegaan dat voor activiteiten bij Beschermden natuurmonumenten meestal een middelgroot onderzoek van € 6.000 moet worden uitgevoerd.
- De totale lasten komen daarmee in de huidige situatie op ongeveer ((€ 760 + € 6.000) * 195) € 1,3 miljoen. Doordat in de toekomst geen vergunning meer hoeft te worden aangevraagd voor activiteiten bij deze gebieden komen deze lasten te vervallen.

3.5 Overige effecten

Bedrijven

Naast de wijzigingen met de grootste gevolgen voor de lasten beschreven in paragraaf 3.2, 3.3 en 3.4, zijn er nog enkele wijzigingen met beperktere gevolgen voor de lasten. Per saldo zorgen deze wijzigingen voor een afname van € 2.000 aan AL en € 375.000 aan NK. De wijzigingen met lastengevolgen voor bedrijven worden hieronder puntsgewijs kort toegelicht:

- *Aanschrijvingsbevoegdheid*: Er wordt vanuit gegaan dat ondernemers zelf een goede inschatting kunnen maken van de gevolgen van de activiteiten die zij in of rondom Natura 2000-gebieden ondernemen. Toch kan het gebeuren dat het bevoegd gezag op grond van nieuwe feiten of inzichten tot het standpunt komt dat de activiteit die door de ondernemer wordt uitgevoerd wel schadelijke gevolgen heeft voor de beschermde waarden. Het bevoegd gezag kan dan gebruik maken van een aanschrijvingsbevoegdheid, waarbij het bevoegd gezag moet bewijzen dat de activiteit die schadelijke gevolgen veroorzaakt. De bewijslast is hierbij omgekeerd. Dat wil zeggen dat het bevoegd gezag de onderbouwing moet leveren, zo nodig aan de hand van ecologisch onderzoek. De ondernemer moet op de aanschrijvingsbevoegdheid reageren. Er wordt aangenomen dat circa 35 ondernemers moeten reageren en daar 10 uur aan moeten besteden. De tijd die ondernemers naar verwachting op jaarbasis moeten besteden aan de aanschrijvingsbevoegdheid, veroorzaakt circa ((10 uur * € 38 uurtarief) * 35) € 13.300 aan AL.
- *Prepareervergunning*: De vergunning voor preparateurs komt te vervallen. Jaarlijks worden er ongeveer 30 vergunningen aangevraagd. Het indienen van een aanvraag kost ongeveer 0,5 uur. Doordat geen vergunning meer hoeft te worden aangevraagd nemen de AL af met circa ((0,5 uur * € 38 uurtarief) * 30) € 600 per jaar.
- *Registratie houden van preparatie van dode beschermde dieren*: De registratie voor het houden of in bezit hebben van dode beschermde dieren komt te vervallen. Bedrijven dienen op jaarbasis ongeveer 825 registraties in en besteden ongeveer 10 minuten aan een registratie. Daarmee nemen de AL af met circa ((1/6 uur * € 38 uurtarief) * 825) € 5.200 per jaar.
- *Verslag over prepareren van dode dieren*: De verplichting tot een periodiek verslag over het prepareren van dode dieren komt te vervallen. De lasten van deze verplichting zijn heel beperkt in de huidige situatie. De AL nemen naar verwachting af met circa € 100 op jaarbasis.

- *Kapmeldingen*: Houtkap rondom Natura 2000-gebieden ten behoeve van soortenontwikkeling is vrijgesteld van de verplichtingen om een kapmelding te doen. Het is de verwachting dat het aantal kapmeldingen hierdoor met 10% afneemt. Jaarlijks worden er ongeveer 2.650 kapmeldingen gedaan en het doen van een kapmelding kost ongeveer 1 uur. De AL nemen hierdoor af met circa ((1 uur * € 38 uurtarief) * 250) € 9.500.
- *Herplantplicht*: Voor soortenontwikkeling en natuurwaardeontwikkeling vervalt de herplantplicht. Het is de verwachting dat het aantal herplantingen met ongeveer 10% afneemt. Jaarlijks worden ongeveer 675 herplantingen uitgevoerd en het uitvoeren hiervan kost ongeveer € 5.000. De NK nemen hierdoor af met circa (€ 5.000 * 75) € 375.000.

Verdere mogelijkheden voor reductie

Behalve de wijzigingen die in het conceptwetsvoorstel Wet natuur zijn opgenomen, zijn er nog verdere mogelijkheden voor reductie in de toekomst. In onderstaand tekstkader worden de meest concrete mogelijkheden toegelicht.

Tekstkader 2. Verdere mogelijkheden voor reductie

Programmatische Aanpak Stikstof (PAS)

Een verdere reductie kan worden bereikt door de invulling van verschillende onderdelen van het gebiedsbeschermingsdeel. Wanneer de PAS definitief is zullen daarmee naar verwachting de Administratieve Lasten voor agrarische bedrijven afnemen.

Gegevensautoriteit Natuur (GaN)

Het doel van de GaN is zorgen voor betrouwbare, volledige en toegankelijke natuurgegevens en het bevorderen van het gebruik ervan. De GaN heeft verschillende taken, zoals de inrichting en het beheer van de Nationale Databank Flora en Fauna, het aanbieden van betrouwbare natuurinformatie, het houden van toezicht op de betrouwbaarheid en kwaliteit van natuurgegevens en het voeren van de regie op het inwinnen van natuurgegevens.

De lasten van de natuurreguleering kunnen verder worden gereduceerd, wanneer minder ecologisch onderzoek nodig is doordat de gegevens al beschikbaar zijn bij de GaN.

Burgers

Naast de lasteneffecten voor bedrijven, zorgt het conceptwetsvoorstel Wet natuur ook voor lasteneffecten voor burgers. De wijzigingen voor burgers zorgen voor een afname van ruim 18.000 uur aan AL. De wijzigingen met lastengevolgen voor burgers worden hieronder puntsgewijs kort toegelicht:

- *Bezitsontheffingen beschermde soorten*: De bezitsontheffing voor beschermde soorten voor particulieren komt te vervallen, waardoor zij geen ontheffing meer hoeven aan te vragen. Jaarlijks worden ongeveer 13.000 ontheffingen aangevraagd. De gemiddelde tijdsbesteding voor een ontheffing is 20 minuten. Hierdoor nemen de AL af met circa (13.000 * 1/3 uur) 4.330 uur.
- *Jachtakte*: De jachtakte krijgt in de voorgenomen situatie een geldigheidsduur van vijf jaar. Daardoor hoeven de circa 29.000 jagers niet meer jaarlijks, maar eens per vijf jaar de jachtakte te verlengen. Het verlengen/aanvragen van een jachtakte kost circa 30 minuten. Hierdoor nemen de AL af met circa ((29.000 * 35 minuten) - ((29.000 * 35 minuten) / 5)) 13.500 uur.
- *Valkeniersakte*: Valkeniers hoeven geen valkeniersakte meer aan te vragen. Wel moeten zij nog steeds over een jachtakte beschikken en een opleiding volgen tot valkenier. Jaarlijks worden ongeveer 200 aanvragen ingediend en er wordt gemiddeld 30 minuten besteed aan de aanvraag. Hierdoor nemen de AL af met circa (200 * 0,5 uur) 100 uur.

- *Kooikersakte*: Kooikers hoeven geen akte meer aan te vragen, maar zij moeten nog steeds over een jachtakte beschikken en een opleiding volgen tot kooiker. Jaarlijks worden ongeveer 140 aanvragen ingediend en er worden gemiddeld 30 minuten besteed aan de aanvraag. Hierdoor nemen de AL af met circa $(140 * 0,5 \text{ uur})$ 70 uur.
- *Registratie van eendenkooien*: Kooikers hoeven de eendenkooien niet meer te registreren. Jaarlijks worden ongeveer 22 registraties gedaan en er worden gemiddeld 30 minuten besteed aan de registratie. Hierdoor nemen de AL af met circa $(22 * 0,5)$ 11 uur.

4 De Wet natuur in de praktijk voor ondernemers

In dit hoofdstuk zijn enkele casus beschreven van ondernemers uit de verschillende doelgroepen die te maken hebben met de huidige natuurregeling en het conceptwetsvoorstel Wet natuur. In de casus is beschreven wat de wijziging voor hen betekent. In bijlage V is een nadere toelichting per casus opgenomen over de cijfermatige onderbouwing.

4.1 Ondernemer met een jachthaven

In deze casus gaat het om een ondernemer met een jachthaven die 5 extra ligplaatsen wil realiseren. De jachthaven ligt in een Natura 2000-gebied. De extra boten die door de nieuwe ligplaatsen vanuit de jachthaven vertrekken zorgen niet voor significante gevolgen in het Natura 2000-gebied.

In de huidige situatie laat deze ondernemer een voortoets uitvoeren of het aanleggen van de ligplaatsen schade zou kunnen aanrichten. Wanneer er twijfel bestaat over de gevolgen moet deze ondernemer een vergunning aanvragen, onderbouwd met ecologisch onderzoek. Kosten voor een vooronderzoek bedragen circa € 2.000. Kosten voor middelgroot ecologisch onderzoek voor deze activiteit in of rondom Natura 2000-gebieden bedragen circa € 6.000. Samen met de investering om de ligplaatsen te realiseren (€ 12.500) en de verwachte toename van het bedrijfsresultaat (€ 2.000 per jaar) is de terugverdientijd van de investering in de huidige situatie ((€ 8.000 + € 12.500) / € 2.000) 10 jaar.

In de toekomstige situatie kan deze ondernemer de ligplaatsen realiseren zonder vergunningsaanvraag, wanneer de ondernemer verwacht dat de uitbreiding geen significant effect heeft op het Natura 2000-gebied. Dit is wel onder voorbehoud, omdat het kan voorkomen dat in overleg met bevoegd gezag een voortoets moet worden uitgevoerd, waar uit moet blijken dat er inderdaad geen significante invloed ontstaat. Als deze ondernemer in de toekomstige situatie alleen de ligplaatsen hoeft te realiseren (voor € 12.500) zonder bijkomend ecologisch onderzoek is de terugverdientijd van de investering (€12.500 / € 2.000) 6 jaar.

Tabel 7. Terugverdientijd van de investering voor deze jachthaven.

Parameters	Huidige regelgeving	Toekomstige regelgeving
Benodigde investering	€ 20.500	€ 12.500
Toename bedrijfsresultaat (per jaar)	€ 2.000	€ 2.000
Terugverdientijd van de investering	10 jaar	6 jaar

4.2 Campinghouder

In deze casus wil een campinghouder met een camping aansluitend op een Natura 2000-gebied 5 extra standplaatsen voor gasten realiseren. De aanwezigheid van extra gasten door deze uitbreiding zorgt niet voor significante schade in het Natura 2000-gebied.

In de huidige situatie moet de campinghouder onderzoeken of de uitbreiding schade zou kunnen veroorzaken. Wanneer dat mogelijk het geval is, zal de campinghouder een vergunning moeten aanvragen onderbouwd met ecologisch onderzoek. Kosten voor een vooronderzoek bedragen circa € 2.000. Kosten voor middelgroot ecologisch onderzoek voor deze activiteit in of rondom Natura 2000-gebieden bedragen circa € 6.000. Samen met de investering om de standplaatsen te realiseren (€ 2.500) en de verwachte toename van het bedrijfsresultaat (€ 1.125 per jaar) is de terugverdientijd van de investering in de huidige situatie ((€ 8.000 + € 2.500) / € 1.125) 9 jaar.

In de toekomstige situatie kan de campinghouder gelijk met de plannen starten zonder vergunningsaanvraag, omdat de extra standplaatsen geen significante schade toebrengen aan het Natura 2000-gebied. Dit is wel onder voorbehoud, omdat het kan voorkomen dat in overleg met bevoegd gezag een voortoets moet worden uitgevoerd, waar uit moet blijken dat er inderdaad geen significante invloed ontstaat. Als deze ondernemer in de toekomstige situatie alleen de standplaatsen hoeft te realiseren zonder bijkomend ecologisch onderzoek is de terugverdientijd van de investering (€ 2.500 / € 1.125) 3 jaar.

Tabel 8. Terugverdientijd van de investering voor deze camping.

Parameters	Huidige regelgeving	Toekomstige regelgeving
Benodigde investering	€ 10.500	€ 2.500
Toename bedrijfsresultaat (per jaar)	€ 1.125	€ 1.125
Terugverdientijd van de investering	9 jaar	3 jaar

4.3 Restauranthouder

In deze casus gaat het om een restauranthouder die is gevestigd langs de rand van een Natura 2000-gebied. Het restaurant trekt veel gasten en de restauranthouder wil graag voor de zomerperiode een buitenterras openen. De aanwezigheid van gasten op het buitenterras in de zomerperiode zorgt niet voor een dermate grote verstoring van de natuur dat de restauranthouder daarmee significante schade aan het Natura 2000-gebied zal aanrichten. In de winter is het terras gesloten.

In de huidige situatie zal deze restauranthouder minstens een voortoets uitvoeren om te onderzoeken of het openen van een terras schadelijke gevolgen kan hebben en vervolgens moet de restauranthouder een vergunning aanvragen indien er een kans bestaat dat er schade ontstaat, onderbouwd met ecologisch onderzoek. Kosten voor een vooronderzoek bedragen circa € 2.000. Kosten voor middelgroot ecologisch onderzoek voor deze activiteit in of rondom Natura 2000-gebieden bedragen circa € 6.000. Samen met de investering om het terras te realiseren en de verwachte toename van het bedrijfsresultaat is de terugverdientijd van de investering in de huidige situatie ((€ 8.000 + € 20.000) / € 3.250) 8,5 jaar.

Met het conceptwetsvoorstel Wet natuur hoeft deze restauranthouder geen vergunningsaanvraag te doen. Dit is wel onder voorbehoud, omdat het kan voorkomen dat in overleg met bevoegd gezag een voortoets moet worden uitgevoerd, waar uit moet blijken dat er inderdaad geen significante invloed ontstaat. Als deze ondernemer in de toekomstige situatie alleen het terras hoeft aan te leggen zonder bijkomend ecologisch onderzoek is de terugverdientijd van de investering (€ 20.000 / € 3.250) 6 jaar.

Tabel 9. Terugverdientijd van de investering voor dit restaurant.

Parameters	Huidige regelgeving	Toekomstige regelgeving
Benodigde investering	€ 28.000	€ 20.000
Toename bedrijfsresultaat (per jaar)	€ 3.250	€ 3.250
Terugverdientijd van de investering	8,5 jaar	6 jaar

4.4 Veehouder

Deze casus gaat om een veehouder in de buurt van een Natura 2000-gebied die de stal wil uitbreiden om extra koeien te kunnen houden. De uitbreiding is niet in strijd met voorschriften voor stikstofuitstoot en andere milieugerelateerde aspecten en zorgt verder niet voor significante schade aan het Natura 2000-gebied.¹⁹

In de huidige situatie moet de veehouder laten onderzoeken of de uitbreiding schadelijk kan zijn voor het Natura 2000-gebied. Bij twijfel moet de veehouder een vergunning aanvragen en ecologisch onderzoek laten uitvoeren om de vergunningsaanvraag te onderbouwen. Kosten voor een vooronderzoek bedragen circa € 2.000. Kosten voor middelgroot ecologisch onderzoek voor deze activiteit in of rondom Natura 2000-gebieden bedragen circa € 6.000.

In de toekomstige situatie kan de veehouder de activiteit gelijk starten, wanneer de ondernemer verwacht dat de uitbreiding geen significant effect heeft op het Natura 2000-gebied. Dit is wel onder voorbehoud, omdat het kan voorkomen dat in overleg met bevoegd gezag een voortoets moet worden uitgevoerd, waar uit moet blijken dat er inderdaad geen significante invloed ontstaat.

Een gemiddelde veehouder heeft een negatief bedrijfsresultaat. Daardoor wordt het doen van een investering om uit te breiden lastig. De extra kosten voor vooronderzoek en ecologisch onderzoek (samen € 8.000) maken de kosten voor uitbreiding in verhouding tot het al negatieve bedrijfsresultaat nog lastiger.

¹⁹ Deze casus heeft daarmee geen verband met de PAS.

5 Conclusies

1. De nieuwe Wet natuur integreert bestaande natuurregelgeving.

De huidige natuurregelgeving is opgegaan in het conceptwetsvoorstel Wet natuur, maar komt wel herkenbaar terug in deze nieuwe wet. Zo is de Natuurbeschermingswet 1998 omgezet in hoofdstuk 2 Gebieden, de Flora- en faunawet is omgezet in hoofdstuk 3 Soorten, en de Boswet is omgezet in hoofdstuk 4 Houtopstanden.

Uit de analyse van het conceptwetsvoorstel Wet natuur blijkt dat de grootste verschillen tussen de huidige regelgeving en de voorgenomen regelgeving voornamelijk worden veroorzaakt door inhoudelijke veranderingen van verplichtingen en niet door het laten vervallen van verplichtingen. Daarmee blijven de beleidsinstrumenten om natuurwaarden te beschermen in stand.

2. De regeldruk voor bedrijven en burgers neemt af.

De AL voor bedrijven nemen af met € 5 miljoen per jaar (afname van 21%) en de NK met € 375.000 per jaar (afname van 8%). De ALT blijven ongeveer gelijk, met een afname van circa € 25.000 per jaar (afname van 2%). Voor burgers nemen de AL af met ongeveer 4.500 uur per jaar (afname van 8%).

De belangrijkste wijzigingen die voor de lastenverminderingen zorgen zijn:

1. Voor Natura 2000-gebieden bestaat alleen nog een vergunningsplicht voor activiteiten die significant schadelijke effecten kunnen hebben op het betreffende gebied. Activiteiten die geen significante effecten hebben, zijn in de voorgenomen situatie niet langer vergunningsplichtig.
2. Het beschermingsregime van nationale soorten vervalt. Minder soorten hoeven te worden onderzocht in ecologische onderzoeken die worden uitgevoerd ten behoeve van ontheffingen in het kader van ruimtelijke ingrepen.
3. De vergunningen voor activiteiten bij Beschermde Natuurmonumenten zijn komen te vervallen. Hierbij gaat het om 65 gebieden.

3. De berekende reductie is een onderschatting van het reductiepotentieel.

Een deel van de vergunningen voor activiteiten bij Natura 2000-gebieden heeft betrekking op stikstof. Het ministerie van EL&I werkt aan een Programmatische Aanpak Stikstof (PAS). Wanneer de PAS definitief is zullen daarmee naar verwachting de Administratieve Lasten voor bedrijven afnemen, doordat minder vergunningen hoeven te worden aangevraagd.

De Gegevensautoriteit Natuur (GaN) zorgt voor betrouwbare, volledige en toegankelijke natuurgegevens en bevordert het gebruik ervan. De lasten van de natuurregelgeving kunnen verder worden gereduceerd, wanneer minder ecologisch onderzoek nodig is doordat de gegevens al beschikbaar zijn bij de GaN.

4. Het is van belang blijvend aandacht te geven aan wat wel en niet in en rondom een gebied kan worden gerealiseerd.

Er wordt vanuit gegaan dat ondernemers - eventueel na oriënterend contact met het bevoegd gezag - zelf een goede inschatting kunnen maken van de gevolgen van de activiteiten die zij ondernemen. Met name recreatieondernemers die ondernemen in de buurt van Natura 2000-gebieden hebben er zelf geen belang bij om het gebied te beschadigen. De aanwezigheid van de Natura 2000-gebieden trekt immers bezoekers naar campings, restaurants en activiteiten bij dat gebied.

Het is wel belangrijk dat voor alle Natura 2000-gebieden een beheerplan wordt gerealiseerd, waaruit duidelijk blijkt wanneer voor welke specifieke activiteit sprake is van schadelijke invloed op het gebied en tot welke afstand sprake is van activiteiten rondom het gebied. Daarmee krijgen ondernemers de

duidelijkheid waar zij behoefte aan hebben, wanneer ze nieuwe activiteiten willen opstarten of bestaande activiteiten willen uitbreiden.

5. Het conceptwetsvoorstel Wet natuur sluit aan op internationale regelgeving.

Ondanks het 'schrappen' van nationale koppen, zorgen de internationale verdragen - waar in het conceptwetsvoorstel Wet natuur op wordt aangesloten - volgens het ministerie van EL&I voor voldoende bescherming van deze gebieden.²⁰

Bovendien vallen de meeste Beschermde natuurmonumenten (125 van de 190) gelijk met Natura 2000-gebieden, waardoor deze gebieden door regels voor Natura 2000-gebieden worden beschermd. Voor soorten geldt een zorgplicht, waarmee activiteiten die bewust nationale soorten in gevaar brengen nog steeds niet zijn toegestaan.

Behalve bovenstaande conclusies, hebben wij in het onderzoek nog enkele observaties gedaan waar we een aantal aandachtspunten voor kunnen benoemen. Deze aandachtspunten zijn in onderstaand tekstkader opgenomen.

Tekstkader 3. Aandachtspunten

Decentralisatie kan de regeldruk verhogen

Wanneer provincies voor de bevoegdheden die zij krijgen toegewezen door decentralisatie elk hun eigen beleid gaan ontwikkelen en daarmee afwijken van het huidige beleid, kan de regeldruk toenemen. Het ministerie van EL&I kan door consultatie aan provincies advies geven hoe het beleid zo optimaal mogelijk kan worden ingevuld en provincies zoveel mogelijk stimuleren om in onderling overleg gelijkloend beleid te ontwikkelen. Het is van belang om beheersplannen zo uniform mogelijk in te richten. Voor het inrichten van beheersplannen kan het ministerie uniformiteit stimuleren. Het is daarbij van belang om duidelijke kaders vast te stellen welke activiteiten op zeker significante effecten hebben en welke activiteiten op zeker geen significante effecten hebben op Natura 2000-gebieden.

Dialoog tussen het ministerie van EL&I en het bedrijfsleven

Het ministerie van EL&I is een traject gestart waarbij de meeste belanghebbenden worden betrokken, om zo te komen tot een optimale vormgeving van de regelgeving binnen de context van beleidsdoelstellingen. Het is aan te bevelen dat het ministerie van EL&I de dialoog met het bedrijfsleven in stand houdt.

Aan de andere kant kan het bedrijfsleven via de brancheorganisaties waar zij door worden vertegenwoordigd eventuele problemen met de veranderende regelgeving signaleren en inventariseren. De brancheorganisaties kunnen daarmee de dialoog met het ministerie aangaan.

²⁰ Beschermde natuurmonumenten vallen niet meer onder een ander beschermingsregime dan dat voor de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en nationale soorten niet meer strikt worden beschermd.

Bijlage I Beantwoording van de BET vragen

Vraag 1: Voor welke categorieën bedrijven heeft de ontwerpregelgeving mogelijk bedrijfseffecten?

Het concept-wetsvoorstel is van invloed op veel verschillende bedrijven, mede omdat de diverse aspecten uit het conceptwetsvoorstel Wet natuur invloed hebben op alle delen van Nederland. De belangrijkste doelgroepen zijn in samenspraak met het ministerie van EL&I bepaald. Wanneer een indeling wordt gemaakt naar hoofdcategorieën van doelgroepen die te maken kunnen hebben met het conceptwetsvoorstel Wet natuur, kunnen de volgende categorieën worden onderscheiden:

Tabel 10. Doelgroep bedrijven.

Doelgroep	Aantal	Maximale omvang van de doelgroep	Bron	Natuurregelgeving van toepassing	Percentage t.o.v. totaal
1. Landbouw (waaronder intensieve veeteelt)	83.000		CBS Statline	45.000	54%
2. Bosbouw	500		CBS Statline	400	80%
3. Visserij	800		CBS Statline	200	25%
4. Winning van delfstoffen	330		CBS Statline	240	73%
5. Industrie (m.n. waar het gaat om geluid en uitstoot)	45.500		CBS Statline	3.500	8%
6. Bouw	48.000		CBS Statline	4.800	10%
7. Groothandel en detailhandel (m.n. bij soorten onder beschermingsregime)	2.500		CBS Statline	2.500	100%
8. Horeca	43.000		Bedrijfschap Horeca en Catering	3.225	8%
9. Waterrecreatie (waaronder jachthavens)	1.100		Kerncijfers Toerisme en Recreatie editie 2010 (NBTC)	550	50%
10. Verblijfs- en dagrecreatie (waaronder campings)	3.800		Kerncijfers Toerisme en Recreatie editie 2010 (NBTC)	1.330	35%
11. Dierentuinen	75		CBS Statline	75	100%
Totaal	228.605			61.820	27%

Vraag 2: Hoeveel bedrijven worden daadwerkelijk met de ontwerpregelgeving geconfronteerd?

Uit gegevens van CBS Statline blijkt dat er in Nederland in 2010 ongeveer 864.000 bedrijven zijn.

De maximale omvang van de doelgroep bestaat uit circa 228.000 bedrijven, geschat op basis van gegevens van CBS Statline, Bedrijfschap Horeca en Catering en Kerncijfers Toerisme en Recreatie (editie 2010).²¹ Wanneer wordt ingeschat welk deel van deze bedrijven daadwerkelijk te maken heeft of zal krijgen met de natuurregelgeving, gaat het om circa 61.000 bedrijven. Deze inschatting is gedaan op basis van bedrijfsactiviteiten van de doelgroep en de regelgeving. Binnen deze branches is een groot aantal MKB-bedrijven²² actief. Van de bedrijven die te maken kunnen krijgen met het wetsvoorstel geldt dat ruim 95% tot het MKB kan worden gerekend. Dit is niet fundamenteel anders dan bij de huidige natuurwetgeving.

Vraag 3: Welke mogelijkheden zijn er voor de vermindering of vereenvoudiging van vergunningen?

Doel van deze integratie is een betere verbinding tussen ecologie (natuur) en economie, waarbij zoveel mogelijk regels worden verwijderd die niet direct uit internationale verdragen en Europese richtlijnen

²¹ Door het gebruik van verschillende bronnen bestaat de mogelijkheid dat er sprake is van dubbelstellingen. De bronnen die per doelgroep zijn gebruikt, zijn afgestemd met diverse stakeholders en komen overeen met bronnen die door Gastvrij Nederland worden gehanteerd.

²² In Nederland worden bedrijven tot 100 werknemers tot het MKB gerekend.

voortkomen ('schrappen van nationale koppen'). Uit het onderzoek zijn geen duidelijke aanwijzingen naar voren gekomen voor verdere mogelijkheden voor vermindering of vereenvoudiging van vergunningen. Het ministerie van EL&I is een traject gestart waarbij de meeste belanghebbenden worden betrokken, om zo te komen tot een optimale vormgeving van de regelgeving binnen de context van beleidsdoelstellingen.

Vraag 4: Wat zijn voor betrokken bedrijven de meest waarschijnlijke aard en omvang van de kosten en de baten van de ontwerpregelgeving?

In onderstaande tabel is de verandering in de Administratieve Lasten voor bedrijven weergegeven voor de huidige natuurwetgeving en de voorgenomen onderdelen in het conceptwetsvoorstel Wet natuur. De afname van AL komt uit op € 5 miljoen.

Tabel 11. Administratieve Lasten bedrijven.

Natuurwetgeving	AL huidig	AL voorgenomen	Al verschil	AL verschil
Gebieden / Nb-wet	€ 12.895.200	€ 9.483.200	€ 3.412.000	26%
Soorten / FF-wet	€ 11.383.400	€ 9.777.500	€ 1.605.900	14%
Houtopstanden / Boswet	€ 106.200	€ 96.700	€ 9.500	9%
Totaal	€ 24.384.800	€ 19.357.400	€ 5.027.400	21%

In onderstaande tabel is de verandering in de Nalevingskosten van bedrijven weergegeven voor de huidige natuurwetgeving en de voorgenomen onderdelen in het wetsvoorstel Wet natuur. De afname van NK komt uit op € 375.000.

Tabel 12. Nalevingskosten bedrijven.

Natuurwetgeving	NK huidig	NK voorgenomen	NK verschil	NK verschil
Gebieden / Nb-wet	€ 850.000	€ 850.000	€ -	0%
Soorten / FF-wet	€ 400.000	€ 400.000	€ -	0%
Houtopstanden / Boswet	€ 3.375.000	€ 3.000.000	€ 375.000	11%
Totaal	€ 4.625.000	€ 4.250.000	€ 375.000	8%

Naast AL en NK zijn ook de Administratieve Lasten van toezicht (ALT) op hoofdlijnen onderzocht. Op basis van de huidige inzichten nemen de ALT met het wetsvoorstel Wet natuur af met ongeveer € 25.000 (2%). Het is mogelijk dat de ALT in de toekomst zullen toenemen of verder zullen afnemen, afhankelijk hoe het toezicht in de praktijk wordt vormgegeven. Dit is mede afhankelijk van de wijze waarop provincies invulling geven aan de taken die zij door decentralisatie van de regelgeving krijgen toegewezen.

Vraag 5: Hoe verhouden de kosten en baten van de ontwerpregelgeving zich tot de draagkracht van het betrokken bedrijfsleven?

Uit gegevens van CBS Statline blijkt dat met name voor de doelgroepen landbouw, visserij en logiesverstreking (o.a. hotels en kampeerterreinen) de draagkracht beperkter is dan van de andere doelgroepen. Deze doelgroepen bevatten een groot aantal bedrijven met een lagere rentabiliteit, solvabiliteit en liquiditeit. Dat betekent dat de lasten van regelgeving zwaar drukken op de continuïteit van deze bedrijven.

Met de ontwerpregelgeving wordt naar verwachting gezorgd voor een reductie van de lasten. In de huidige situatie moet het bedrijfsleven al aan meer en zwaardere verplichtingen voldoen dan in de voorgenomen situatie.

Bijlage II Definities van regeldruk

Bedrijven hebben te maken met tal van regels die worden opgelegd door de overheid. Aan het naleven van deze regels zijn vaak kosten verbonden, die in verschillende categorieën kunnen worden onderverdeeld:

- ❑ *Administratieve Lasten (AL)*: de kosten voor het bedrijfsleven en burgers om te voldoen aan informatieverplichtingen, voortvloeiend uit wet- en regelgeving van de overheid. Het gaat om het verzamelen, bewerken, registreren, bewaren en ter beschikking stellen van informatie aan de overheid. Voorbeelden hiervan zijn indienen van vergunningsaanvragen, het doen van meldingen en het uitvoeren van onderzoeken in het kader van een vergunningsaanvraag.
- ❑ *Administratieve Lasten van toezicht (ALT)*: de lasten die bedrijven ondervinden om te voldoen aan de informatieverplichtingen vanwege het toezicht. De ALT zijn een bijzondere vorm van AL.
- ❑ *Nalevingskosten (NK)*: de directe kosten van naleving van wet- en regelgeving, met uitzondering van Administratieve Lasten en financiële heffingen. Het gaat om de kosten die het bedrijfsleven moet maken om te voldoen aan in wet- en regelgeving vastgelegde specifieke eisen (normen, voorschriften, procedures, en dergelijke) met betrekking tot het gedrag van personen en de staat van gebouwen, productiemiddelen c.q. het proces van productie of dienstverlening, inrichting administratie, producten en/of diensten.

Voor burgers worden Administratieve Lasten uitgedrukt in uren. Eventuele extra kosten die burgers maken in het kader van Administratieve Lasten worden out-of-pocket kosten genoemd. Deze kosten worden wel in geld uitgedrukt. Hierbij kan worden gedacht aan kosten die worden gemaakt om aan de administratieve verplichting te kunnen voldoen, zoals het behalen van een jachtexamen om een jachtakte te kunnen aanvragen.

Bijlage III Draagkracht van de doelgroep

Het CBS verzamelt gegevens over verschillende doelgroepen van het bedrijfsleven, waaronder de mate van winstgevendheid en in hoeverre bedrijven aan hun verplichtingen kunnen voldoen zowel op de korte als de lange termijn. Het gaat om de volgende gegevens:

- *Rentabiliteit*: De nettowinst gedeeld door geïnvesteerd eigen vermogen. De rentabiliteit van het vermogen geeft de winstgevendheid van het vermogen weer.
- *Solvabiliteit*: De totale waarde van het eigen vermogen gedeeld door de totale waarde van de activa. De solvabiliteit van een onderneming geeft aan in welke mate de onderneming op een bepaald moment in staat is om aan haar totale verplichtingen te voldoen op de lange termijn.
- *Liquiditeit*: Dit is de mogelijkheid van een onderneming om op korte termijn aan haar verplichtingen te voldoen. De liquiditeit kan bijvoorbeeld worden uitgedrukt door de current ratio.²³

Op basis van gegevens uit CBS Statline is op hoofdlijnen gekeken naar de verschillende doelgroepen²⁴ en de bijbehorende rentabiliteit, solvabiliteit en liquiditeit. Daarbij is onderscheid gemaakt naar bedrijfsomvang. De uitkomsten zijn in onderstaande tabel opgenomen:

²³ De current ratio is het vlottend kapitaal gedeeld door direct opeisbare schulden.

²⁴ De gegevens over rentabiliteit, solvabiliteit en liquiditeit zijn in CBS Statline minder ver naar subdoelgroep gespecificeerd dan bij gegevens over aantallen bedrijven per doelgroep.

Tabel 13. Draagkracht per doelgroep.

Doelgroep	Aantal Aantal werkzame personen	Rentabiliteit			Solvabiliteit			Liquiditeit: current ratio		
		<0%	0%-5%	>5%	<0%	0%-20%	>20%	<0	0-1,5	>1,5
1. Landbouw	1 werkzaam persoon	32,0%	11,8%	56,1%	23,0%	16,2%	60,8%	4,0%	49,0%	47,1%
	2 tot 10 werkzame personen	25,8%	9,8%	64,4%	23,3%	19,0%	57,6%	2,4%	52,4%	45,2%
	10 tot 50 werkzame personen	20,9%	8,5%	70,6%	19,9%	28,1%	51,9%	50,0%	56,9%	42,7%
	50 tot 100 werkzame personen	28,1%	9,4%	62,6%	15,8%	42,1%	42,2%	-	71,1%	29,0%
	100 tot 250 werkzame personen	11,1%	33,3%	55,6%	-	22,2%	77,8%	-	55,5%	44,4%
2. Visserij	250 of meer werkzame personen	12,5%	-	87,5%	-	-	100,0%	-	62,5%	37,5%
	1 werkzaam persoon	39,6%	13,2%	47,2%	28,4%	10,8%	60,8%	7,4%	45,6%	47,1%
	2 tot 10 werkzame personen	30,3%	15,2%	54,6%	34,0%	12,0%	54,0%	4,0%	54,0%	42,0%
	10 tot 50 werkzame personen	33,3%	-	66,7%	50,0%	-	50,0%	-	33,3%	66,7%
	50 tot 100 werkzame personen	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Winning van delfstoffen	100 tot 250 werkzame personen	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	250 of meer werkzame personen	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	1 werkzaam persoon	42,9%	-	57,1%	12,5%	12,5%	75,0%	-	50,0%	50,0%
	2 tot 10 werkzame personen	21,4%	7,1%	71,4%	6,7%	13,3%	80,0%	6,7%	53,4%	40,0%
	10 tot 50 werkzame personen	7,7%	30,8%	61,5%	-	15,4%	84,7%	-	61,6%	38,5%
4. Chemische industrie	50 tot 100 werkzame personen	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	100 tot 250 werkzame personen	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	250 of meer werkzame personen	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	1 werkzaam persoon	34,5%	-	65,6%	31,0%	14,3%	54,7%	-	61,0%	39,0%
	2 tot 10 werkzame personen	11,5%	2,3%	86,2%	20,2%	17,4%	62,4%	-	47,2%	52,8%
5. Basismetalaanindustrie	10 tot 50 werkzame personen	22,7%	4,6%	72,8%	25,0%	17,0%	58,0%	1,1%	48,9%	50,0%
	50 tot 100 werkzame personen	14,3%	4,8%	80,9%	12,5%	12,5%	75,0%	-	50,0%	50,0%
	100 tot 250 werkzame personen	31,6%	5,3%	63,2%	13,6%	9,1%	77,2%	-	40,9%	59,1%
	250 of meer werkzame personen	26,7%	3,3%	70,0%	-	23,3%	76,7%	-	60,0%	40,0%
	1 werkzaam persoon	-	7,7%	92,3%	13,3%	26,7%	60,0%	6,7%	53,4%	40,0%
6. Algemene bouw en projectontwikkeling	2 tot 10 werkzame personen	10,8%	-	89,2%	19,6%	21,7%	58,7%	-	60,9%	39,1%
	10 tot 50 werkzame personen	10,5%	2,6%	86,8%	19,1%	19,1%	61,7%	-	57,4%	42,6%
	50 tot 100 werkzame personen	50,0%	-	50,0%	20,0%	40,0%	40,0%	-	40,0%	60,0%
	100 tot 250 werkzame personen	28,6%	-	71,4%	-	42,9%	57,2%	-	42,9%	57,1%
	250 of meer werkzame personen	50,0%	-	50,0%	-	12,5%	87,5%	-	75,0%	25,0%
7. Logiesverstrekking (waaronder hotels en kampeertreinen)	1 werkzaam persoon	24,9%	7,8%	67,3%	23,9%	13,1%	63,0%	1,7%	52,7%	45,6%
	2 tot 10 werkzame personen	18,1%	3,7%	78,2%	20,8%	19,0%	60,2%	0,3%	65,0%	34,7%
	10 tot 50 werkzame personen	10,9%	4,9%	84,2%	16,5%	26,0%	57,6%	0,3%	71,6%	28,1%
	50 tot 100 werkzame personen	10,0%	4,0%	86,0%	6,5%	29,0%	64,5%	-	77,6%	22,4%
	100 tot 250 werkzame personen	11,8%	8,8%	79,4%	10,5%	31,6%	57,9%	-	84,3%	15,8%
8. Restaurants en cafés	250 of meer werkzame personen	9,1%	9,1%	81,8%	-	4,5%	95,5%	-	50,0%	50,0%
	1 werkzaam persoon	28,4%	13,8%	57,8%	23,2%	14,8%	62,0%	7,3%	59,9%	32,9%
	2 tot 10 werkzame personen	15,8%	6,3%	78,0%	32,1%	19,3%	48,7%	5,2%	72,6%	22,2%
	10 tot 50 werkzame personen	16,0%	3,1%	80,9%	34,7%	24,6%	40,7%	1,0%	77,4%	21,6%
	50 tot 100 werkzame personen	23,1%	3,9%	73,1%	25,7%	17,1%	57,1%	-	85,8%	14,3%
9. Sport en recreatie (waaronder jachthavens)	100 tot 250 werkzame personen	20,0%	-	80,0%	23,1%	23,1%	53,9%	-	92,3%	7,7%
	250 of meer werkzame personen	16,7%	5,6%	77,8%	5,3%	21,1%	73,7%	5,3%	79,0%	15,8%
	1 werkzaam persoon	29,4%	5,4%	65,2%	39,8%	15,8%	44,4%	4,1%	55,3%	40,6%
	2 tot 10 werkzame personen	22,7%	5,3%	72,1%	38,9%	17,2%	43,8%	2,7%	67,6%	29,7%
	10 tot 50 werkzame personen	19,1%	3,5%	77,4%	29,3%	20,1%	50,6%	1,5%	76,1%	22,4%
9. Sport en recreatie (waaronder jachthavens)	50 tot 100 werkzame personen	8,9%	-	91,1%	18,8%	20,3%	60,8%	-	85,5%	14,5%
	100 tot 250 werkzame personen	15,4%	-	84,6%	35,0%	35,0%	30,0%	-	95,0%	5,0%
	250 of meer werkzame personen	11,1%	-	88,9%	10,0%	10,0%	80,0%	-	66,7%	33,3%
	1 werkzaam persoon	33,7%	8,5%	57,8%	23,8%	13,4%	62,8%	3,5%	59,1%	37,4%
	2 tot 10 werkzame personen	26,8%	7,6%	65,6%	33,5%	18,1%	48,5%	5,2%	68,8%	26,0%
9. Sport en recreatie (waaronder jachthavens)	10 tot 50 werkzame personen	15,6%	6,6%	77,8%	24,9%	25,6%	49,5%	2,2%	79,9%	17,9%
	50 tot 100 werkzame personen	-	12,5%	87,5%	38,5%	23,1%	38,5%	-	92,3%	7,7%
	100 tot 250 werkzame personen	25,0%	-	75,0%	20,0%	20,0%	60,0%	-	100,0%	-
250 of meer werkzame personen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	

Bijlage IV Toezichtslasten

Het is de verwachting dat toezicht niet anders wordt vormgegeven in de Wet natuur, dan in de huidige situatie het geval is. Om de invulling van toezicht te achterhalen zijn enkele telefonische interviews afgenomen bij deskundigen van het ministerie van EL&I, uitvoeringsdiensten en provincies.

Toezihtsbepalingen

Het ministerie van EL&I geeft aan dat de huidige natuurwetgeving en het conceptwetsvoorstel Wet natuur op hoofdlijnen de volgende toezichtsbepalingen bevatten:

1. Toezicht op bepalingen over handel in planten en dieren (onderdeel soorten).
2. Toezicht op ontheffingen bij ruimtelijke ingrepen en toezicht naar aanleiding van handhavingsverzoeken bij ruimtelijke ingrepen (zonder ontheffing) (onderdeel soorten).
3. Toezicht dat wordt gewerkt conform gedragscodes (onderdeel soorten).
4. Toezicht op het gebruik van het juiste kalibergeweer van de jachthouder (onderdeel soorten).
5. Toezicht op de juiste uitvoering van de voorschriften bij vergunningverlening voor activiteiten in of rondom Natura 2000-gebieden en monitoringsvoorschriften in vergunningen (onderdeel gebieden).
6. Toezicht op de juiste uitvoering van de herplant- of compensatieplicht (onderdeel houtopstanden).

Hieronder wordt per toezichtsbepaling kort beschreven hoe het toezicht is vormgegeven en met welke administratieve verplichtingen burgers en bedrijven in dat kader te maken hebben. Vervolgens zijn de uitkomsten in een tabel samengevat.

1. Toezicht op bepalingen over handel in planten en dieren (onderdeel soorten).

- Toezicht in het kader van handel in planten en dieren wordt uitgevoerd door de nVWA.
- Gegevens over het aantal toezichtsacties per jaar zijn niet bekend. Wel is het aantal bestede uren op jaarbasis voor dit toezicht bekend, namelijk circa 15.000 uur per jaar. Een gemiddelde inspectie neemt circa 2 à 3 uur in beslag.
- Wanneer wordt aangenomen dat de inspecties moeten worden voorbereid en afgehandeld, zal voor het uitvoeren van een inspectie, inclusief voorbereiding, circa 1,5 dag worden besteed. Dat betekent dat er per jaar circa (19.000 uur / 12 uur) 1.600 inspecties worden uitgevoerd.
- Er wordt aangenomen dat de begeleiding bij een inspectie wordt uitgevoerd door een medewerker van middelbaar opgeleid niveau met een uurtarief van € 38 (volgens 'Meten is Weten II'). Dat betekent dat bedrijven jaarlijks te maken hebben met circa (€ 38 * 2,5 uur * 1.600 inspecties) € 152.000 aan ALT.
- De verwachting is dat de inspectiedruk in de toekomstige situatie vergelijkbaar blijft of afneemt. Een eventuele afname kan komen door beperking van de mogelijkheden bij de overheid (bezuinigingen) en doordat toezicht voor inheemse soorten vermoedelijk onder verantwoordelijkheid van de provincie gaat vallen, die aan toezicht hooguit dezelfde tijd gaan besteden.

2. Toezicht op ontheffingen bij ruimtelijke ingrepen en toezicht naar aanleiding van handhavingsverzoeken bij ruimtelijke ingrepen (zonder ontheffing) (onderdeel soorten).

- ❑ Toezicht in het kader van ruimtelijke ingrepen wordt uitgevoerd door Dienst Regelingen en de nVWA en gebeurt op basis van meldingen en handhavingsverzoeken.
- ❑ Per jaar worden circa 200 verzoeken ingediend met betrekking tot toezicht op ruimtelijke ingrepen. Daarvan worden er ongeveer 180 in behandeling genomen.
- ❑ De initiatiefnemers krijgen dan in alle gevallen een kennisgeving van het ingediende verzoek, waarin wordt aangegeven dat onderzoek is vereist en waarin wordt gevraagd om rapportages van eventueel uitgevoerde onderzoeken toe te sturen.
- ❑ In ongeveer de helft (90) van de gevallen blijkt het uitvoeren van onderzoek of aanvullend onderzoek noodzakelijk. In 45 van deze gevallen gaat het om relatief eenvoudig onderzoek en in de overige gevallen gaat het om uitgebreid onderzoek.
- ❑ Wanneer wordt aangenomen dat bedrijven circa 2 uur besteden aan het voldoen aan de kennisgeving, besteden bedrijven daar circa (2 * 180 uur) 360 uur per jaar aan. Er wordt aangenomen dat het beantwoorden van de kennisgeving wordt uitgevoerd door een medewerker van middelbaar opleidingsniveau met een uurtarief van € 38 (volgens 'Meten is Weten II'). Daarmee komen de lasten van bedrijven op ongeveer (360 uur * € 38) € 14.500.
- ❑ Het uitvoeren van eenvoudig onderzoek kost circa € 1.500 per onderzoek en het uitvoeren van uitgebreid onderzoek kost circa € 20.000 per onderzoek. Dat betekent dat bedrijven naar aanleiding van de kennisgeving circa ((45 * € 1.500) + (45 * € 20.000)) € 967.500 aan onderzoekskosten hebben.
- ❑ Op jaarbasis hebben bedrijven ongeveer (€ 967.500 + € 14.500) € 982.000 aan ALT door toezicht op ruimtelijke ingrepen.
- ❑ De verwachting is dat de inspectiedruk in de toekomstige situatie vergelijkbaar blijft of afneemt. Een eventuele afname kan komen door decentralisatie, doordat het meer lokaal bekende bevoegd gezag betere inzichten heeft in de omgeving en de initiatieven en daardoor eerder in het proces kan bijsturen.

3. Toezicht dat wordt gewerkt conform gedragscodes (onderdeel soorten).

- ❑ Toezicht in het kader van het werken conform gedragscodes wordt uitgevoerd door Dienst Regelingen en de nVWA en gebeurt op basis van meldingen en handhavingsverzoeken.
- ❑ Per jaar komen er minder dan 10 meldingen binnen bij Dienst Regelingen. Dit valt te verklaren doordat de betrokken gebruikers van de gedragscodes die zelf belang hebben bij deze gedragscodes ervoor zorgen dat zij zich er aan houden. De ALT van het toezicht op gedragscodes zijn verwaarloosbaar.
- ❑ De verwachting is dat de inspectiedruk in de toekomstige situatie vergelijkbaar blijft.

4. Toezicht op het gebruik van het juiste kalibergeweve van de jachthouder (onderdeel soorten).

- ❑ Toezicht op het gebruik van jacht en de juiste (toegestane) materialen wordt door de politie gedaan, vaak samen met de provincie vanwege de controle in het kader van beheer en schadebestrijding.
- ❑ De ervaring is dat jachthouders in de meeste gevallen goede nalevers zijn, mede daardoor heeft het toezicht bij de meeste politiekorpsen een beperkte prioriteit. De ALT zijn daarmee ook verwaarloosbaar.
- ❑ De verwachting is dat de inspectiedruk in de toekomstige situatie vergelijkbaar blijft.

5. Toezicht op de juiste uitvoering van de voorschriften bij vergunningverlening voor activiteiten in of rondom Natura 2000-gebieden en monitoringsvoorschriften in vergunningen (onderdeel gebieden).

- ❑ Toezicht in het kader van gebieden wordt deels uitgevoerd door Dienst Regelingen en deels door de provincies.
- ❑ De toezichthouders geven aan dat op alle afgegeven vergunningen toezicht wordt gehouden, waarbij wordt besproken aan welke voorwaarden moet worden voldaan in het kader van de vergunning en waarbij wordt gecontroleerd of de initiatiefnemer inderdaad volgens de gestelde voorwaarden werkt.
- ❑ Op basis van de aannames voor de kwantificering van de lasten van de huidige natuurwetgeving en de voorgenomen Wet natuur blijkt dat in de huidige situatie sprake is van 1.700 vergunningsaanvragen en in de toekomstige situatie van 1.365 vergunningsaanvragen.
- ❑ Na het afgeven van de vergunning vindt een gesprek plaats over de verstrekte vergunning en de voorwaarden. Dit gesprek neemt in totaal circa 2 uur in beslag. Er wordt aangenomen dat het gesprek wordt uitgevoerd door een medewerker van middelbaar opgeleid niveau met een uurtarief van € 38 (volgens 'Meten is Weten II'). In de huidige situatie zorgt dit voor circa (2 uur * 1.700 * € 38) € 129.000 aan ALT. In de voorgenomen situatie zorgt dit voor circa (2 uur * 1.365 * € 38) € 104.000 aan ALT.
- ❑ Voor het verdere toezicht op de activiteiten zelf zijn bedrijven geen tijd kwijt, tenzij uit het toezicht blijkt dat ze de voorwaarden van de vergunning overtreden. Het eventueel stilleggen van activiteiten doordat niet aan de vergunningsvoorschriften wordt voldaan, wordt niet tot de ALT gerekend.
- ❑ In het wetsvoorstel Wet natuur wordt uitgegaan van activiteiten met significante en niet-significante gevolgen. Provincies verwachten dat initiatiefnemers vaker zelf een inschatting zullen maken van de gevolgen en daardoor vaker ten onrechte toch activiteiten ontplooiën die wel significante gevolgen hebben.
- ❑ De provincies zullen zwaardere middelen moeten inzetten, zoals de aanschrijvingsbevoegdheid. Dit heeft als nadeel dat de bewijslast bij de provincie ligt, waardoor de bestuurlijke lasten toenemen en dat initiatiefnemers vaak al met de activiteit zijn begonnen en de werkzaamheden moeten stilleggen met alle daarbij komende kosten. De provincies geven aan dat de onzekerheid daarmee toeneemt en de lasten waarschijnlijk zowel voor provincies als initiatiefnemers toenemen, zeker als werkzaamheden alsnog moeten worden stilgelegd.

6. Toezicht op de juiste uitvoering van de herplant- of compensatieplicht (onderdeel houtopstanden).

- ❑ Toezicht op kapmeldingen en juiste uitvoering van de herplant- of compensatieplicht wordt door de provincies gedaan.
- ❑ Voor zowel kapmeldingen als de herplantplicht en compensatieplicht wordt toezicht gehouden op alle meldingen/verplichtingen. Hier is in principe geen tijd mee gemoeid voor bedrijven, omdat de controle zonder de aanwezigheid van de aanvrager kan plaatsvinden. Pas wanneer er sprake is van slechte naleving, zal de initiatiefnemer zelf direct te maken krijgen met de uitvoering van toezicht. De ALT zijn daarmee verwaarloosbaar.
- ❑ De verwachting is dat de inspectiedruk in de toekomstige situatie vergelijkbaar blijft.

Tabel 14. Toezichtlasten conceptwetsvoorstel Wet natuur.

Natuurwetgeving	ALT huidig (€)	ALT voorgenumen (€)	ALT verschil (€)	ALT verschil (%)
1. Handel in planten en dieren	€ 152.000	€ 152.000	€ -	0%
2. Ruimtelijke ingrepen	€ 982.000	€ 982.000	€ -	0%
3. Gedragcodes	€ -	€ -	€ -	
4. Jacht	€ -	€ -	€ -	
5. Activiteiten in of rondom Natura 2000-gebieden	€ 129.000	€ 104.000	€ 25.000	19%
6. Herplant- of compensatieplicht	€ -	€ -	€ -	
Totaal	€ 1.263.000	€ 1.238.000	€ 25.000	2%

Bijlage V Cijfermatige onderbouwing van de casus

Jachthaven

- Uit gegevens van Rabobank Cijfers en Trends over jachthavens (juni 2009) blijkt dat de brutowinst²⁵ per ligplaats ongeveer € 2.000 is.
- Wanneer personeelskosten, kosten voor beheer en onderhoud (overige kosten) en kapitaallasten (rente, pacht, afschrijving) op de brutowinst in mindering worden gebracht resteert het bedrijfsresultaat. Voor een gemiddelde jachthaven is het bedrijfsresultaat 15% à 20% van de brutowinst.
- Bij een brutowinst van circa € 2.000 per ligplaats is de toename van het bedrijfsresultaat ongeveer (€ 2.000 * 20%) € 400 per ligplaats. De ondernemer kan met de uitbreiding het bedrijfsresultaat met € 2.000 verhogen (voor aftrek van belastingen).
- Bij de aanleg van extra ligplaatsen bedragen de kosten per ligplaats ongeveer € 2.500 . Bij uitbreiding met 5 ligplaatsen kost dat de ondernemer € 12.500.

Camping

- Bij een extra omzet van € 1.500 per kampeerplaats, levert een uitbreiding van 5 plaatsen per jaar € 7.500 op.
- Uit gegevens van Stichting Recreatie, Kennis- en Innovatiecentrum²⁶ blijkt dat de brutowinst 85% van de omzet bedraagt.
- Verder bedragen de personeelskosten 20% van de omzet, de bedrijfskosten 39% van de omzet en de afschrijvingen 11% van de omzet.
- Dat betekent dat het bedrijfsresultaat na aftrek van de kosten op circa 15% van de omzet uitkomt.²⁷ Bij een extra omzet van € 7.500, bedraagt de verhoging van het bedrijfsresultaat (€ 7.500 * 15%) € 1.125 (voor aftrek van belastingen).
- Bij de aanleg van extra standplaatsen bedragen de kosten per standplaats minstens € 500. Bij uitbreiding met 5 standplaatsen kost dat de ondernemer € 2.500.

Restaurant

- Een gemiddeld restaurant kent een jaaromzet tussen € 250.000 en € 350.000.²⁸
- Uit het Kwartaalbericht Horeca van september 2011 van het ING Economisch Bureau blijkt dat een restaurant ongeveer 32% van de omzet besteed aan inkoop. Daarmee komt de brutowinst op ongeveer 78% van de omzet.
- Verder bestaan de kosten voor een restauranthouder uit personeelskosten (28%), huur, afschrijving e.d. (13,5%), overige exploitatiekosten (20%).
- Dit betekent dat een gemiddelde restauranthouder een bedrijfsresultaat van 6,5% van de omzet heeft (voor aftrek van belastingen).²⁹
- Uitgaand van een gemiddelde jaaromzet voor aanleg van het terras van € 350.000, betekent dat een restauranthouder een bedrijfsresultaat heeft van (€ 350.000 * 6,5%) € 22.750.

²⁵ Brutowinst betreft de omzet minus de inkoopwaarde van de omzet.

²⁶ Bedrijfseconomische kerncijfers van de recreatiesector, Stichting Recreatie, Kennis- en Innovatiecentrum, juli 2008.

²⁷ Voor camping geldt dat hier meestal het ondernemersloon nog vanaf moet worden getrokken.

²⁸ Gegevens afkomstig van Kenniscentrum Horeca.

²⁹ Voor restaurants geldt dat hier meestal het ondernemersloon nog vanaf moet worden getrokken.

- Wanneer de omzet toeneemt naar € 400.000 door de extra bezoekers die het restaurant bezoeken vanwege de uitbreiding met een terras, betekent het dat een restauranthouder ((€ 400.000 - € 350.000) * 78%) € 39.000 meer brutowinst maakt.
- Het bedrijfsresultaat na uitbreiding wordt ongeveer (€ 400.000 * 6,5%) € 26.000. Dit betekent een toename van het bedrijfsresultaat met (€ 26.000 - € 22.750) € 3.250.
- De aanleg van een buitenterras kost minstens € 20.000.

Veehouderij

- Een gemiddelde veehouder heeft een omzet van ongeveer € 295.000 en kent op jaarbasis een negatief bedrijfsresultaat van circa € 49.000.³⁰

³⁰ Gegevens afkomstig van LEI/WUR uit BINetnet: Bedrijfsresultaten en inkomens van land- en tuinbouwbedrijven.